

2. Семенов В. В. Спеціальні знання в розслідуванні злочинів (зміст, організація використання) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2006. 20 с.
3. Лисенко В. В. Проблеми криміналістичного забезпечення розслідування податкових злочинів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.09. Київ, 2006. 32 с.
4. Ревака В. М. Форми використання спеціальних пізнань в досудовому провадженні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2007. 21 с.
5. Арсеньев В. Д., Заболотский В. Т. Использование специальных знаний при установлении фактических обстоятельств уголовного дела. Красноярск, 1986. 152 с.
6. Лисиченко В. К., Циркаль В. В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике. Киев : КГУ им. Т. Г. Шевченко, 1987. 100 с.
7. Кузьмічов В. С., Пиріг І. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2007. 180 с.
8. Грамович Г. И. Тактика использования специальных знаний в раскрытии и расследовании преступлений : учеб. пособие. Минск : МВШ МВД СССР, 1987. 78 с.

Ананьїн Олег Валерійович,

старший офіцер відділення методичного забезпечення та планування Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВІ РЕСУРСИ У ДОСЛІДЖЕННІ СУЧАСНИХ ІДЕНТИФІКАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТІВ КРАЇН ЄС

Сучасний розвиток соціальних відносин, пов'язаних з євроінтеграцією України призвів до зростання кількості подорожуючих осіб через державний кордон України. Тому набувають актуальності дослідження різних механізмів протидії загрозам національній безпеці, які пов'язані із спробами перетинання державного кордону різними особами із використанням підроблених ідентифікаційних документів.

Тези доповіді стосуються експертної практики щодо досліджень документів, які посвідчують особу чи її спеціальний статус та використовуються громадянами країн ЄС під час перетину державного кордону України.

Як відомо, усі ідентифікаційні документи забезпечуються комбінованим захистом від підробок, що включає певне сполучення різних елементів технологічного, поліграфічного та фізико-хімічного

захисту. Відповідний набір елементів захисту документів визначається необхідністю забезпечення їх відповідного рівня захисту, економічної доцільності та з урахуванням дизайну.

Сучасні експертні методи не вичерпують всієї інформації про існуючі способи підробки документів, їх ознаки, способи виявлення та методи дослідження. Дослідницький процес залежить від багатьох супутніх чинників, тому передбачити усі можливі випадки доволі складно. Наразі з'являється все більше документів із електронними засобами захисту (чіпами), процес дослідження яких має певні складнощі.

Наразі, на державному кордоні України відбувається зростання пасажиро-транспортного потоку. Одночасно, у країнах – учасницях ЄС, спостерігається введення в дію нових зразків ідентифікаційних документів, кількість яких постійно збільшується. Тому перед експертами постає питання наявності актуальних зразків цих документів, для якісного проведення техніко-криміналістичних досліджень. Отримати їх вчасно шляхом визначеним законодавством, не завжди є можливим.

Тому актуальним постає питання ефективного використання експертами у процесі дослідження документів різних вітчизняних та іноземних електронних баз даних для вивчення порівняльних зразків.

У ЄС судово-експертні установи активно використовують у своїй діяльності електронні інформаційно-довідкові ресурси, а ряд з них безпосередньо адмініструють. Зокрема, FADO, iFADO – централізована система ЄС, яка містить зразки описів документів, та описи підробок. Система працює захищеними каналами зв'язку. PRADO – загальнодоступний програмний продукт, який використовується як база зразків та описів паспортних документів країн світу. Крім того, використовуються комерційні програмні продукти: KEESING; Arkila; VerDokis; DCCI; Edison TD; VerDokis; Arkila тощо. Всі системи доступні в пунктах пропуску через державний кордон.

Варто зазначити, що у Рішенні Ради ЄС від 27 березня 2000 року «Про вдосконалення обміну інформацією щодо боротьби з підробленими проїзними документами» зазначено про електронну систему збереження та передачі зображень (FADO), яка запроваджена спільним рішенням Ради від 03 грудня 1998 року. Згідно рішення Ради ЄС вдосконалений обмін інформацією відносно підроблених документів для подорожей, вважається ефективним запобіжником у боротьбі зі злочинами, що пов'язані з незаконним перетинанням державних кордонів особами за підробленими паспортними та іншими документами [1]. У правоохоронних органах країн – учасниць ЄС вже тривалий час існують спеціалізовані підрозділи із здійснення обміну інформацією про виявлені підроблені ідентифікаційні та інші документи.

Таким чином, у перспективі євроінтеграції України та з метою збільшення ефективності виконання завдань у сфері техніко-криміналістичних досліджень ідентифікаційних документів необхідно: забезпечити ефективний доступ експертів до вітчизняних та іноземних електронних баз даних та інформаційно-довідкових ресурсів із

актуальними зразками сучасних ідентифікаційних документів; впровадити ефективний та швидкий механізм обміну інформацією про виявлені підроблені документи з експертними установами правоохоронних органів України та інших країн; розширити міжвідомче та міжнародне співробітництво.

Зазначені заходи необхідно здійснювати у рамках загальної реформи правоохоронної системи України, що дозволить, у перспективі, налагодити ефективну систему протидії існуючим та потенційним загрозам національній безпеці України у контексті лібералізації ЄС візового режиму для України.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку доцільно визначити вивчення проблем, пов'язаних із підготовкою, призначенням та проведенням комплексних досліджень ідентифікаційних та інших документів країн – учасниць ЄС з електронним носієм біометричних даних, а також у формі ID-карток.

Список використаних джерел:

1. Про вдосконалення обміну інформацією щодо боротьби з підробленими проїзними документами (2000/261/ЖНА): Рішення Ради Євросоюзу від 27.03.2000: URL: <http://www.statewatch.org/sem/doc/assets/files/council/DEC-2000-261.pdf>.

Антонюк Поліна Євгенівна,

професор кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук
Грига Марія Андріївна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

ПАМ'ЯТІ ЗІНАЇДИ СЕМЕНІВНИ МЕЛЕНЕВСЬКОЇ

Підготовка висококваліфікованого експерта-почеркознавця являє собою тривалий і трудомісткий процес. При цьому надзвичайно важливе значення мають також професійні та особисті якості фахівця, який причетний до формування фундаментального комплексу криміналістичних знань у майбутнього експерта. В цьому аспекті хочеться особливо відмітити професійні та особисті якості Зінаїди Семенівни Меленевської, яка з 2004 по 2015 рік працювала на посаді професора кафедри криміналістичних експертиз Національної академії внутрішніх справ і здійснювала підготовку експертів-почеркознавців. Крім того, що Зінаїда Семенівна була досвідченим висококваліфікованим експертом